

Hemşirelik Lisans Eğitim Programının Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (CIPP) Modeli Kullanılarak Değerlendirilmesi

Evaluation of the Undergraduate Nursing Curriculum by Using Context, Input, Process, and Product (CIPP) Model

Gülsüm Çonoğlu , Fatma Orgun

Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı, İzmir

Özet

Bu araştırmanın amacı, bir hemşirelik fakültesi lisans eğitim programını Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün (CIPP) modeli kullanarak hemşirelik öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir. Araştırma tanımlayıcı tipte bir çalışmadır ve bir hemşirelik fakültesinde öğrenim gören 448 öğrenci ve görev alan 82 öğretim elemanı ile Eylül 2017 – Temmuz 2018 tarihleri arasında yürütülmüştür. Veri toplamak amacıyla “Öğrenci ve Öğretim Elemanı Tanıtıcı Bilgi Formları” ve “Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu (HLEPDF)” kullanılmıştır. HLEPDF; Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün olmak üzere 4 alt boyut ve 50 maddeden oluşmaktadır. Elde edilen veriler, SPSS 20.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde frekans, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Öğrencilerin eğitim programından memnuniyet düzeyi 4.47 ± 2.09 , öğretim elemanlarının ise 6.80 ± 1.89 bulunmuştur. Öğrencilerin %42’si program çıktılarını ulaşmadığını, öğretim elemanlarının %42.7’si program çıktılarını kısmen ulaştığını düşündüklerini belirtmişlerdir. HLEPDF’nin Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün alt boyutlarına ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin madde puan ortalamalarının 2.27 ± 1.15 ile 3.83 ± 1.06 arasında, öğretim elemanlarının madde puan ortalamalarının ise 2.08 ± 1.06 ile 4.06 ± 0.72 arasında olduğu saptanmıştır. HLEPDF’nin tüm alt boyutlarına göre öğrenciler hemşirelik lisans eğitim programının kısmen yeterli olduğunu, öğretim elemanları ise yeterli olduğunu düşünmektedirler. Sonuç olarak, mevcut lisans eğitim programının yeniden gözden geçirilmesi, program iyileştirme ve değerlendirme çalışmalarının sürekli ve sistematik yapılması ve hemşirelik eğitiminde program değerlendirme çalışmalarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar sözcükler: CIPP modeli, eğitim programı, eğitim programı değerlendirme, hemşirelik eğitimi.

Abstract

The aim of this study is to evaluate the undergraduate curriculum of a nursing program in accordance with nursing students’ and instructors’ opinions by using the Context, Input, Process, and Product (CIPP) model. This is a descriptive study which was conducted between September 2017 and July 2018 with 448 students and 82 instructors of a faculty of nursing. The Student and Instructor Information Form and Nursing Undergraduate Curriculum Evaluation Form (NUCEF) were used in order to collect data. The NUCEF consists of 50 items under four sub-dimensions called the Context, Input, Process and Product. The obtained data were analyzed using the SPSS 20.0 program. The frequency, percentage, mean, and standard deviation tests were used in the data analysis. The level of satisfaction with the curriculum was found to be 4.47 ± 2.09 for the students and 6.80 ± 1.89 for the instructors. 42% of the students stated that they thought the program outcomes were not achieved, and 42.7% of the instructors stated they thought the program outcomes were partially achieved. When the distribution of responses of Context, Input, Process and Product sub-dimensions of the NUCEF was examined; the mean item score of the students was found to be between 2.27 ± 1.15 and 3.83 ± 1.06 , and the mean item score of the instructors was found to be between 2.08 ± 1.06 and 4.06 ± 0.72 . Considering all the sub-dimensions of NUCEF, students think that nursing undergraduate curriculum is partially adequate, and instructors think that nursing undergraduate curriculum is adequate. To conclude, it is recommended that the current undergraduate curriculum be reviewed and regulated, continuous and systematic program evaluation and improvement studies be carried out, and program evaluation studies in nursing education be increased.

Keywords: CIPP model, curriculum, curriculum evaluation, nursing education.

Program geliştirmenin önemli bir aşamasını ve sürekli bir yönünü oluşturan program değerlendirme (Batu, 2017); kurumların bilgi edinmeleri ve kalite iyileştir-

meleri için karar almalarına yardımcı olan, sürekli ve sistematik olarak devam eden kanıta dayalı bir akıl yürütme sürecidir (Escallier ve Fullerton, 2012; Kavgaoglu ve Alci, 2016; Turan

İletişim / Correspondence:

Arş. Gör. Gülsüm Çonoğlu
Ege Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı,
Bornova, İzmir
e-posta: gulsumconoglu@gmail.com

Yükseköğretim Dergisi / Journal of Higher Education (Turkey), 11(1), 74–86. © 2021 Deomed

Geliş tarihi / Received: Kasım / November 13, 2018; Kabul tarihi / Accepted: Nisan / April 23, 2020

Bu makalenin atıf künyesi / How to cite this article: Çonoğlu, G., & Orgun, F. (2021). Hemşirelik lisans eğitim programının bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli kullanılarak değerlendirilmesi. *Yükseköğretim Dergisi*, 11(1), 74–86. doi:10.2399/yod.19.019000

ORCID ID: G. Çonoğlu 0000-0001-8606-3149; F. Orgun 0000-0002-2351-7227

ve Akalın, 2016). Hemşirelik eğitim programlarının bütünlüğünü sağlamak ve akademik programları güçlendirmek için de sistematik program değerlendirilmesi gereklidir (Schug, 2012). Hemşirelik eğitim programlarının değerlendirilmesi aynı zamanda mesleki bir sorumluluktur ve sistematik, ortak mesleki bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Değerlendirmeden elde edilen bilgileri göz önünde bulunduran hemşire eğitimciler, programdaki dersleri ve yapılan değerlendirmedeki en iyi uygulamaya sonuçlarını paylaşmakla, uygulamakla ve hemşirelik eğitiminde ölçütler/standartlar geliştirmekle yükümlüdür. Hemşirelik eğitimi veren kurumların eğitim programlarında kullandığı içerik ve süreçler, öğrencilerin bireysel ve mesleki bilgi, tutum ve becerilerini artırmalı ve hasta bakım kalitesine katkı sağlamalıdır (Lee, 2005).

Program değerlendirme, ekip çalışması gerektiren bir etkileşim ve iletişim sürecidir (Batı, 2017). Ulusal bir eğitim programı, eğitim programı uzmanları ve liderleri tarafından geliştirilmelidir (Uys, 2005). Program değerlendirme süreci sonucunda ulaşılan ve değerlendirme için temel oluşturan kararlar, hem karar vericiler hem de program değerlendirme uzmanları ve paydaşlarla paylaşılmalıdır (Batı, 2017). Böylece, tüm fakültenin katılımı ve sorumluluk almasıyla yapılan bir program değerlendirme, nitelikli bir hemşirelik programının sürdürülmesini ya da programın iyileştirilmesini sağlayabilir (Gard, Flannigan ve Cluskey, 2004). Bu doğrultuda; eğitim programının niteliği, verimliliği ve etkililiği hakkında karar verilmesini sağlayan, programın değerlendirilmesine rehberlik ederek değerlendiricilere sürecin tüm yönleriyle yardımcı olan ve değerlendirme sürecini yöneten adımları içeren birer yol haritası olarak program değerlendirme modelleri kullanılmaktadır (Altınışık, Işık ve Yamaç, 2011; Goldie, 2006; Öncü, 2014).

Program değerlendirmenin bir modele dayalı olarak yapılması; yöntem, örneklem ve veri çeşitliliği sağlayarak daha nitelikli çalışmaların ortaya çıkmasına destek olmaktadır (Turan, 2017). Program değerlendirme yapılırken seçilecek modeller, program geliştirme ve değerlendirme alanında yapılan çalışmalara göre farklılık gösterebilmektedir (Altınışık vd., 2011). Literatür incelendiğinde, eğitim programlarının ve hemşirelik lisans eğitim programlarının değerlendirilmesinde sıklıkla kullanıldığı belirtilen modeller; Tyler'ın Hedefe Dayalı Değerlendirme Modeli, Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli, Provus'un Farklar Yaklaşımı ile Değerlendirme Modeli, Stake'in Uygunluk-Olasılık Modeli, Stake'in Yanıtlayıcı Değerlendirme Modeli, Eisner'in Eğitsel Eleştiri Değerlendirme Modeli, Logic Model, Kirkpatrick Dört Düzey Program Değerlendirme Modeli ve Stufflebeam'ın Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün (CIPP) Modelidir (Akdoğan ve Uşun, 2017; Batı ve Bümen, 2007; Clark, Goodwin, Mariani, Marshall ve Moore, 1983; Hatipoğlu, Şengün, Üstünsöz ve Akbayrak, 2012; Kurt ve Erdoğan,

2015; Özaydın, Günbatır, Önal ve Çakır, 2012; Singh, 2004; Turan ve Akalın, 2016; Watson ve Herbener, 1990). Hedefe dayalı değerlendirme yapmak için Tyler'ın Hedefe Dayalı Değerlendirme ve Metfessel-Michael Değerlendirme Modeli; çıktıya dayalı değerlendirme yapmak için Stake'in Uygunluk-Olasılık ve Yanıtlayıcı Değerlendirme Modeli; programın tüm öğelerini değerlendirmek için CIPP, Logic ve Kirkpatrick Dört Düzey Program Değerlendirme Modelleri kullanılabilir. Bu bağlamda; bir hemşirelik programında kullanılacak değerlendirme modelinin seçilmesi, değerlendirme planlama sürecinde çok önemli bir adımdır ve ideal olarak programın planlama aşamasında belirlenmelidir (Lee, 2005).

Program geliştirmeden program değerlendirmeye kadar her basamakta kullanılabilen ve bağlam (*context*), girdi (*input*), süreç (*process*) ve ürün (*product*) kelimelerinin ilk harflerinden oluşan CIPP modeli de kurumun kendini değerlendirebilmesi için uygun bir modeldir (Gülpinar, 2008; Lee, 2005; Öncü, 2014; Stufflebeam, 2000, 2007). CIPP Değerlendirme Modeli; programların, projelerin, personelin, ürünlerin, kurumların ve sistemlerin değerlendirmelerini yönlendirmek için kapsamlı (Stufflebeam, 2007), değerlendirme sürecinin düzenlenmesi için etkili ve kullanışlı bir çerçeve oluşturmaktadır (Suhayda ve Miller, 2006). CIPP modelinin temelinde; programın değeri, kıymeti, önemi ve tecrübe edinilen problemleri değerlendirerek raporlamak yer alır. Modelin bağlam, girdi, süreç ve ürün değerlendirme aşamalarından her biri farklı fonksiyonlara sahiptir. Ancak, aralarında ortak bir bağ bulunmakta ve her bir aşama program değerlendirme adına belirli bir amaca hizmet etmektedir (Dinçer ve Saracaloğlu, 2017). CIPP modelinin bağlamında, eğitim programının tipine ve amaçlara; girdide, gerekli kaynaklara; süreçte, işlem ve uygulamaya konulması ile teori ve uygulama arasındaki karşılıklı ilişkiye; üründe ise, programın çıktılarında, özellikle de mezunların özelliklerine değinilmektedir (Lee, 2005). Genel olarak, değerlendirmenin bu dört bölümü sırasıyla, "Ne yapılması gerekiyor? Nasıl yapılmalı? Yapıldı mı? Başarılı oldu mu?" sorularını cevaplamaktadır (Stufflebeam, 2007). CIPP modeli, periyodik ve sürekli devam eden değerlendirmeyi ve programdaki değişiklik sürecini kolaylaştırmaktadır. Bu modelin, farklı hemşirelik eğitim programlarında; karar verme ve değerlendirme için yararlı olduğu (Lee, 2005), program değerlendirmede etkili ve sistematik olarak kullanılabilirliği (Clark vd., 1983) ve programın kalitesinin, değerinin ve üstünlüklerinin değerlendirilmesinde güvenilir bir araç olduğu (Lippe ve Carter, 2018) belirtilmiştir.

Bu araştırmanın amacı, bir hemşirelik fakültesi lisans eğitim programını bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli kullanarak hemşirelik öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının görüşleri doğrultusunda değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırma, tanımlayıcı tipte bir araştırmadır. Bu çalışmanın örneklemini, 2017–2018 eğitim-öğretim yılında Türkiye’de bir hemşirelik fakültesinde eğitim veren öğretim elemanları ($n=82$) ve öğrenim gören üçüncü ($n=189$) ve dördüncü sınıf ($n=259$) olmak üzere toplam 448 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Araştırma için gerekli veriler; “Öğrenci ve Öğretim Elemanı Tanıtıcı Bilgi Formları”, “Görsel Kıyaslama Ölçeği” ve “Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu” ile toplanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Öğrenci ve Öğretim Elemanı Tanıtıcı Bilgi Formları

Tanıtıcı bilgi formları araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olup, öğrenci tanıtıcı bilgi formu sekiz sorudan, öğretim elemanı tanıtıcı bilgi formu ise dokuz sorudan oluşmaktadır. Sorular açık uçlu soru ile hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının hemşirelik lisans eğitim programı çıktıklarına ulaşma durumuna yönelik düşüncelerini yazmaları istenmiştir.

Görsel Kıyaslama Ölçeği

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının hemşirelik lisans eğitim programından memnuniyet düzeylerini ölçmek amacıyla Görsel Kıyaslama Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, sayısal olarak ölçülemeyen bazı değerleri sayısal hale çevirmek için kullanılmaktadır. Yüz milimetrelilik bir çizginin iki ucuna değerlendirilecek parametrenin iki uç tanımı yazılır (0= Hiç memnum değilim ve 10= Çok memnumum) ve bireyden bu çizgi üzerinde kendi durumunun nereye uygun olduğunu işaretlemesi istenir (Akbay, 2010 *akt. Sezer*, 2014).

Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu (HLEPDF)

Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu (HLEPDF), araştırmacılar tarafından CIPP modeli ve program değerlendirme ile ilgili yapılan çalışmalar (Akdoğan ve Uşun, 2017; Akpur, Alcı ve Karataş, 2016; Atasoy ve Sütütemiz, 2014; Demiralp vd., 2014; Demirel, 2015; Dinçer ve Saracaloğlu, 2017;

Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi [EÜHF] Eğitim Programı Paydaş Görüşleri Çalıştayı Sonuç Raporu, 2016; EÜHF İç ve Dış Paydaş Görüşleri, 2016; Gülpınar, 2008; Hatipoğlu vd., 2012; Karataş ve Fer, 2009; Kocabatmaz, 2011; Özaltay Serçek ve Oral, 2016; Schug, 2012; Stufflebeam, 2007; Şahin, 2008; Şeker, 2016), Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP), Hemşirelik Lisans Programı Ulusal Yeterlikleri ve Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK) çıktıları incelenerek (HEPDAK, 2018; HUÇEP, 2014) CIPP değerlendirme modeli çerçevesinde bağlam, girdi, süreç ve ürün boyutları dikkate alınarak kuramsal temele dayalı oluşturulmuştur. Geçerlik ve güvenilirlik analizleri yapılan HLEPDF, 50 madde ve “Bağlam”, “Girdi”, “Süreç” ve “Ürün” olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Veri toplama aracındaki maddeler 5’li dereceleme tipinde; “1= Kesinlikle Katılmıyorum”, “2= Katılmıyorum”, “3= Kısmen Katılıyorum” “4= Katılıyorum”, “5= Tamamen Katılıyorum” şeklinde puanlanmaktadır. “Girdi” alt boyutunda yer alan 13. madde, ters madde özelliğine sahip olup tersten puanlanmaktadır. HLEPDF’ye ilişkin madde sayıları, maddeler ve maddelere ait güvenilirlik katsayıları Tablo 1’de verilmiştir.

Veri Analizi Teknikleri

Çalışmada istatistiksel değerlendirmeler için Statistical Package for the Social Sciences (SPSS 20.0) paket programı kullanılarak frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma değerleri alınmıştır.

Veri Toplama ve Etik İzinler

Araştırmanın yapılabilmesi ve uygulanabilmesi için Üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulundan ve Hemşirelik Fakültesi Dekanlığından gerekli yasal izinler alınmıştır. Veriler, örneklem seçim kriterlerine uygun, çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğretim elemanları ve hemşirelik öğrencilerine araştırmanın amacı ve formun nasıl doldurulacağı açıklanarak yüz yüze görüşme tekniği kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama araçlarını uygulamadan önce çalışmaya katılmayı kabul eden öğretim elemanlarından ve öğrencilerden sözel onam alınmıştır. Toplanan veriler yalnızca araştırma amacı için kul-

■ **Tablo 1.** Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu’na ait maddeler ve güvenilirlik katsayıları.

HLEPDF alt boyutları	Madde sayısı	Maddeler	Güvenirlik katsayısı
Bağlam	7	1., 6., 19., 24., 26., 45. ve 46. madde	0.821
Girdi	14	3., 8., 11., 13., 17., 21., 22., 23., 27., 28., 32., 33., 36. ve 39. madde	0.851
Süreç	16	4., 9., 10., 12., 15., 18., 20., 25., 30., 35., 38., 40., 41., 43., 47. ve 50. madde	0.915
Ürün	13	2., 5., 7., 14., 16., 29., 31., 34., 37., 42., 44., 48. ve 49. madde	0.935

lanılmış olup, kimlikler gizli tutulmuştur. Veri toplama formunun doldurulması ortalama 10–15 dakika zaman almıştır.

Bulgular

Araştırma kapsamına alınan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalamasının 22.45±1.20 olduğu, %87.3'ünün kadın olduğu, %57.8'inin 4. sınıfta okudukları, %62.5'inin hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiği ve %94.4'ünün fakültede yıl kaybı yaşamadığı saptanmıştır. Öğrencilerin %42'si program çıktıklarına ulaşmadığını, %33.3'ü ise kısmen ulaşıldığını düşündüklerini belirtmiş olup, öğrencilerin çoğunluğunun program çıktıklarına ulaşılma durumu hakkında olumsuz görüş bildirdikleri söylenebilir. Genel olarak öğrenciler, bu durumun nedenleri olarak kendilerini mesleğe hazır hissetmemeyi, yoğun teorik bilgi almayı, uygulama alanı eksikliklerini, laboratuvar ve uygulamalarda öğrenci sayısının fazla olmasını ve psikomotor becerileri yeterli düzeye gelene kadar yapma fırsatı bulamamayı yazılı olarak ifade etmişlerdir. Öğrencilerin eğitim programından memnuniyet düzeyi puan ortalaması 4.47±2.09 olarak bulunmuştur.

Araştırma kapsamına alınan öğretim elemanlarının yaş ortalamalarının 37.12±9.83 olduğu, %97.6'sının kadın olduğu, %46.3'ünün araştırma görevlisi olarak çalıştıkları, %79.3'ünün eğitici gelişim programına katıldıkları, akademisyen olarak ortalama 12.13±9.87 yıldır ve araştırmanın yapıldığı fakültede ise ortalama 9.98±10.13 yıldır çalıştıkları bulunmuştur. Öğretim elemanlarının %42.7'si program çıktıklarına kısmen ulaşıldığını, %32.9'u ise ulaşıldığını düşündüklerini belirtmişlerdir. Öğretim elemanları program çıktıklarına ulaşılama durumu ile ilgili olarak uygulama alanı ile ilgili sorunlar yaşamalarını, uygulama gün sayılarını yetersiz bulmalarını, yoğun bir eğitim programının olmasını ve öğrenci sayısının fazla olmasını yazılı olarak ifade etmişlerdir. Öğretim elemanlarının eğitim programından memnuniyet düzeyi puan ortalaması ise 6.80±1.89 olarak bulunmuştur.

HLEPDF'nin alt boyutlarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtları CIPP modeli doğrultusunda incelendiğinde; öğrencilerin 2.89±.68 puan ortalaması ile lisans eğitim programının en az Bağlam boyutunun kısmen yeterli olduğunu düşündükleri belirlenirken, en fazla ise 3.13±.72 puan ortalaması ile Ürün boyutunun kısmen yeterli olduğunu düşündükleri saptanmıştır. Öğrencilerin Girdi (2.94±.60) ve Süreç (2.93±.67) alt boyutlarına ait puan ortalamaları da birbirine yakınlık göstermektedir. Öğretim elemanlarının yanıtları doğrultusunda; HLEPDF'nin alt boyutları arasında puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve boyutların en azdan en fazlaya Süreç (3.43±.58), Ürün (3.44±.62), Girdi (3.46±.52) ve Bağlam (3.47±.56) olarak sıralandığı saptanmıştır.

HLEPDF'nin alt boyutlarına ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtlarının dağılımı Tablo 2–5'de verilmiştir. Tablo 2'de öğrencilerin ve öğretim elemanlarının Bağlam alt boyutuna ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin madde puan ortalamalarının 2.36±.14 ile 3.22±.90 arasında, öğretim elemanlarının madde puan ortalamalarının ise 2.30±.16 ile 4.00±.66 arasında değiştiği saptanmıştır. “6. Hemşirelik lisans eğitim programının amaç ve hedefleri açık ve anlaşılır niteliktedir.” maddesi, hem öğrencilerin (3.22±.90) hem de öğretim elemanlarının (4.00±.66) en çok katıldığı ifadedir. “45. Fakülte/Yüksekokulda görev alan öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı uygundur.” maddesi ise öğrenciler (2.36±.14) ve öğretim elemanları (2.30±.16) tarafından en düşük puan ortalamasına sahip olan ifadedir (Tablo 2).

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının HLEPDF'nin Girdi alt boyutuna ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin madde puan ortalamalarının 2.30±1.07 ile 3.83±1.06 arasında, öğretim elemanlarının madde puan ortalamalarının ise 2.90±.97 ile 4.06±.72 arasında değiştiği saptanmıştır. Girdi alt boyutunda; öğrencilerin en çok “13. Beceri geliştirme laboratuvarları, temel mesleki becerileri kazandırmada yetersizdir.” maddesine (3.83±1.06), öğretim elemanlarının ise “32. Değerlendir-

Tablo 2. Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu'nun Bağlam alt boyutuna ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtlarının dağılımı.

Maddeler	Öğrenci		Öğretim elemanı	
	̄	SS	̄	SS
1. Program, hemşirelik lisans eğitim programı amaç ve hedefleri doğrultusunda hazırlanmıştır.	3.16	.90	3.95	.73
6. Hemşirelik lisans eğitim programının amaç ve hedefleri açık ve anlaşılır niteliktedir.	3.22	.90	4.00	.66
19. Program, hemşirelik mesleği için gerekli olan bilgi, beceri ve yeterliklere uygun olarak hazırlanmıştır.	3.03	.95	3.82	.71
24. Program, öğrencilerin bilgi düzeylerindeki olası farklılıkları dikkate alarak hazırlanmıştır.	2.54	1.03	2.95	.99
26. Program, gereksinimler doğrultusunda mesleki açıdan güncellenebilir özelliكتedir.	3.18	.89	3.89	.70
45. Fakülte/Yüksekokulda görev alan öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı uygundur.	2.36	1.14	2.30	1.16
46. Program, öğrencilerin öğrenme gereksinimlerini karşılayacak niteliktedir.	2.73	.98	3.36	.72

Tablo 3. Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu'nun Girdi alt boyutuna ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtlarının dağılımı.

Maddeler	Öğrenci		Öğretim elemanı	
	̄	SS	̄	SS
3. Programda teorik derslere ayrılan süre yeterlidir.	2.65	1.24	3.64	1.14
8. Kullanılan öğrenme materyalleri, mesleki bilgi, beceri ve yeterlikleri kazandıracak niteliktedir.	2.86	.94	3.40	.73
11. Programda yer alan teorik ve uygulamalı derslerin öğrenme hedefleri, programın amaç ve hedeflerini destekler niteliktedir.	3.05	.92	3.71	.83
13. Beceri geliştirme laboratuvarları, temel mesleki becerileri kazandırmada yetersizdir.	3.83	1.06	3.24	1.07
17. Programda yer alan yeni konular önceki bilgileri hatırlatacak şekilde kurgulanmaktadır.	2.88	.99	3.34	.90
21. Programda görev alan öğretim elemanları yeterli bilgi ve beceriye sahiptir.	3.42	.94	3.78	.77
22. Programın yürütülmesinde, teorik derslerin öğrenme ortamları, öğrenmeyi olumlu etkilemektedir.	2.86	.99	3.53	.94
23. Programda laboratuvar uygulamalarına ayrılan süre yeterlidir.	2.30	1.07	3.09	1.00
27. Kullanılan ders kaynakları (ders notu, kitap vb.) öğrenme hedefleri ile tutarlıdır.	2.91	1.00	3.64	.88
28. Program, öğrenci motivasyonunu artırmaktadır.	2.36	1.10	2.90	.97
32. Değerlendirmede kullanılacak ölçme-değerlendirme yöntem ve uygulamaları yönergelerle açıklanmaktadır.	3.32	.87	4.06	.72
33. Klinik uygulama süresi, programın amaç ve hedeflerini gerçekleştirmek için yeterlidir.	2.61	1.10	3.31	1.04
36. Öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alana ilişkin ön koşul bilgi ve becerileri yeterlidir.	2.94	.99	3.21	.92
39. Klinik öğrenme ortamları, programda öngörülen mesleki becerileri kazandırmada katkı sağlamaktadır.	3.11	.95	3.51	.94

mede kullanılacak ölçme-değerlendirme yöntem ve uygulamaları yönergelerle açıklanmaktadır.” maddesine (4.06±.72) katıldıkları saptanmıştır. Girdi alt boyutunda; öğrenciler en az “23. Programda laboratuvar uygulamalarına ayrılan süre yeterlidir.” maddesine (2.30±1.07), öğretim elemanları ise en az “28. Program,

öğrenci motivasyonunu artırmaktadır.” maddesine (2.90±.97) katıldıklarını ifade etmişlerdir (■ Tablo 3).

■ Tablo 4’de öğrencilerin ve öğretim elemanlarının HLEPDF’nin Süreç alt boyutuna ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin madde puan ortalamalarının 2.27±

Tablo 4. Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu'nun Süreç alt boyutuna ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtlarının dağılımı.

Maddeler	Öğrenci		Öğretim elemanı	
	̄	SS	̄	SS
4. Öğretim elemanı ve öğrenciler arasında etkin bir iletişim ve etkileşim bulunmaktadır.	2.88	.98	3.53	.89
9. Program, seçmeli dersler ve sosyal faaliyetleri kapsamaktadır.	3.07	1.02	3.97	.81
10. Program, öğrenilenleri uygulamaya dönüştürebilecek fırsatlar sunmaktadır.	2.81	.98	3.41	.92
12. Program, planlandığı şekilde uygulanmaktadır.	3.05	.93	3.53	.94
15. Programda güncel ve çoklu değerlendirmeler (akran, öz, performans, proje vb.) uygulanmaktadır.	3.46	.90	3.65	.94
18. Öğretme ve öğrenme süreci sürekli ve sistematik olarak değerlendirilmektedir.	3.07	.93	3.71	.83
20. Öğretme-öğrenme etkinlikleri öğrencilerin aktif katılımıyla yürütülmektedir.	2.95	.97	3.07	.84
25. Uygulamalarda öğretim elemanı yeterli desteği vermektedir.	2.87	.99	3.75	1.06
30. Kullanılan görsel ve işitsel materyaller, öğrenmeyi kolaylaştırmaktadır.	3.13	.99	3.74	.90
35. Teorik derslerin değerlendirmeleri, hedeflerle uyumlu ve öğrenmeyi destekler niteliktedir.	2.96	1.03	3.56	.80
38. Programda hedeflere uygun öğretim yöntem ve teknikleri kullanılmaktadır.	3.05	.95	3.52	.81
40. Öğrenci sayısı, programın etkin yürütülmesini desteklemektedir.	2.27	1.15	2.08	1.06
41. Ölçme değerlendirme araçları, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerini (anlama, yaratma, analiz) ölçmeye yöneliktir.	2.77	1.00	2.84	1.04
43. Programda yer alan teorik, uygulamalı ve laboratuvar dersleri birbirini tamamlar niteliktedir.	2.81	1.05	3.60	.76
47. Klinik uygulamadaki değerlendirmeler, öğrencilerin mesleğe yönelik bilgi, tutum ve becerilerini olumlu yönde geliştirmektedir.	2.88	1.05	3.53	.81
50. Formatif/süreç değerlendirmeler (ara sınav) öğrencilerin gelişimini desteklemektedir.	2.77	1.04	3.43	.87

1.15 ile $3.46 \pm .90$ arasında, öğretim elemanlarının madde puan ortalamalarının ise 2.08 ± 1.06 ile $3.97 \pm .81$ arasında değiştiği saptanmıştır. Süreç alt boyutunda; öğrenciler en çok “15. Programda güncel ve çoklu değerlendirmeler (akran, öz, performans, proje vb.) uygulanmaktadır.” maddesine ($3.46 \pm .90$), öğretim elemanları ise “9. Program, seçmeli dersler ve sosyal faaliyetleri kapsamaktadır.” maddesine ($3.97 \pm .81$) katıldıklarını belirtmişlerdir. Süreç alt boyutunda hem öğrencilerin (2.27 ± 1.15) hem de öğretim elemanlarının (2.08 ± 1.06) en az katıldıklarını belirttikleri ifade, “40. Öğrenci sayısı, programın etkin yürütülmesini desteklemektedir.” maddesidir.

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının HLEPDF'nin Ürün alt boyutuna ilişkin yanıtlarının dağılımı incelendiğinde; öğrencilerin madde puan ortalamalarının $2.88 \pm .96$ ile $3.43 \pm .81$ arasında, öğretim elemanlarının madde puan ortalamalarının ise $3.18 \pm .90$ ile $3.73 \pm .75$ arasında değiştiği saptanmıştır. Ürün alt boyutunda; öğrenciler en çok “14. Program, sağlık, güvenlik ve çevre sorunlarına yönelik duyarlılık kazandırmaktadır.” maddesine ($3.43 \pm .81$), öğretim elemanları ise “31. Program, mesleki bilgi, tutum ve beceriye sahip bir hemşire yetiştirmektedir.” maddesine ($3.73 \pm .75$) katıldıklarını belirtmişlerdir. Ürün alt boyutunda; öğrenciler “48. Program, öğrencilerin amaçlanan hedeflere ulaşmasını sağlamaktadır.” maddesine ($2.88 \pm .96$) en az katıldıklarını ifade ederken, öğretim elemanları ise en az “16. Program, liderlik becerisi kazandırmaktadır.” maddesine ($3.18 \pm .90$) katıldıklarını ifade etmişlerdir (■ Tablo 5).

Tartışma

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının CIPP modeline göre yanıtları değerlendirildiğinde; öğrenciler ve öğretim eleman-

ları programın farklı alt boyutlarının yeterli ya da kısmen yeterli olduğunu düşünmektedirler. Öğrenciler programın en az Bağlam boyutunun kısmen yeterli olduğunu düşündüklerini belirtirken, öğretim elemanları programın en fazla Bağlam boyutunun yeterli olduğunu düşünmektedirler. Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının Bağlam alt boyutundaki bu görüş ayrılığının nedenleri; öğrencilerin öğretim elemanlarına göre programın güncel ve öğrenci gereksinimlerini karşılayacak nitelikte olması, programın hemşirelik lisans eğitim programı amaç ve hedeflerine ve mesleğe özgü bilgi, beceri ve yeterliklere göre hazırlanması ifadelerine daha az katıldıklarını belirtmelerinden kaynaklanmaktadır (■ Tablo 2). Literatür incelendiğinde; hemşirelik bölümünde yürütülen bazı derslerin hemşirelikle örtüşmediği ve okulda öğrenilen uygulamaların klinikle bağdaşmadığı belirtilmiştir (Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayı, 2018). “Hemşirelik Öğrencilerinin Memnuniyet Durumlarının Değerlendirilmesi” çalışmasında da öğrencilerin %54.9'u programda yer alan teorik derslerin yeterli olmadığını, %62.1'i teorik derslerin kendilerini meslek hayatına hazırlamada yetersiz kaldığını ve %70.3'ü de teorik dersler ile dersin klinik uygulamasının uyumunun yetersiz olduğunu belirtmişlerdir (Özkan, 2018).

HLEPDF'nin Bağlam alt boyutuna ilişkin yanıtlarının dağılımına bakıldığında ise öğrencilerin ve öğretim elemanlarının en çok ve en az katıldıklarını ifade ettikleri maddelerin aynı maddeler olduğu görülmektedir (■ Tablo 2). “45. Fakülte/Yüksekokulda görev alan öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı uygundur.” maddesi, hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının Bağlam alt boyutunda en az katıldıklarını belirttikleri ifadedir. Uygulamalı bir disiplin olarak hemşirelik eğitiminde; gelecekte

■ **Tablo 5.** Hemşirelik Lisans Eğitim Programı Değerlendirme Formu'nun Ürün alt boyutuna ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı yanıtlarının dağılımı.

Maddeler	Öğrenci		Öğretim elemanı	
	̄	SS	̄	SS
2. Program, eleştirel düşünme, problem çözüme ve etkili karar verme becerilerini kazandırmaktadır.	3.09	.99	3.29	.88
5. Program, bilimsel gelişmeleri ve teknolojik yenilikleri izleyip uygulayabilecek hemşireler yetiştirmektedir.	3.05	.96	3.41	.90
7. Program, mesleki ve sosyal yönden iletişim becerilerini geliştirmektedir.	3.29	1.01	3.52	.90
14. Program, sağlık, güvenlik ve çevre sorunlarına yönelik duyarlılık kazandırmaktadır.	3.43	.81	3.65	.77
16. Program, liderlik becerisi kazandırmaktadır.	2.94	.99	3.18	.90
29. Program, mesleki etik ve hasta güvenliği konusunda duyarlılık kazandırmaktadır.	3.36	.97	3.57	.86
31. Program, mesleki bilgi, tutum ve beceriye sahip bir hemşire yetiştirmektedir.	3.06	1.01	3.73	.75
34. Program, disiplin ve disiplinler arası anlayışa sahip hemşire yetiştirmektedir.	3.19	.95	3.63	.86
37. Program, eğitim verme becerileri kazandırmaktadır.	3.18	.96	3.57	.94
42. Program, toplum gereksinimlerini değerlendirmek için kanıta dayalı ve bütüncül yaklaşım sağlamaktadır.	3.12	.93	3.21	.90
44. Program, bilimsel araştırma planlama, uygulama ve sonuçlarını kullanma becerisi kazandırmaktadır.	3.02	.95	3.28	.87
48. Program, öğrencilerin amaçlanan hedeflere ulaşmasını sağlamaktadır.	2.88	.96	3.43	.70
49. Program, yaşam boyu öğrenme becerisi kazandırmaktadır.	3.05	1.00	3.19	.97

hemşireleri yeterli düzeyde hazırlayabilmek, öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmak, periyodik değerlendirmelerle eksiklerini belirleyerek gidermek ve öğrencilerin yeterliklerine karar verebilmek için öğrenci sayısına uygun sayı ve nitelikte öğretim elemanına gereksinim vardır (Halcomb, Gregg ve Roberts, 2007; Karaöz, 2013). Öğretim elemanlarının yeterliklerinin ve sayısının yeterli olması, bir eğitim programı içinde değerlendirilen bileşenlerden biridir (Lewallen, 2015). Türkiye’de 2017–2018 eğitim-öğretim yılı içinde hemşirelik lisans programlarında öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı 45, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı ise 113’tür (Okumuş, 2018). Araştırma kapsamına alınan fakültede ise öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı 11 iken, öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısı 25’dir. Bir öğretim üyesine düşen öğrenci sayısının belirlenen evrensel standartlar doğrultusunda asgari olarak 10–20 öğrenci (Arslan Yürümezoğlu, 2018) olduğu göz önüne alındığında; fakültede öğretim üyesi başına düşen öğrenci sayısının Dünya standartlarına yakın ve Türkiye ortalamasına göre çok iyi durumda olduğu söylenebilir. Fakültede uygulanan entegre eğitim sistemi ve intörlük uygulaması nedeniyle öğretim elemanlarının dört yıllık lisans eğitim programının her aşamasında görev almaları (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>) ve aktif bir şekilde yürütülen lisansüstü eğitim programlarının yoğunluğundan (<https://sbe.ege.edu.tr/>) dolayı artan iş yükünün, hem öğrenciler hem de öğretim elemanları tarafından öğretim elemanı sayısının yetersiz olarak algılanmasına sebep olduğu düşünülmektedir. Ayrıca, fakültenin Öğretim Üyesi Yetiştirme Programı (ÖYP) kapsamında bünyesinde öğretim elemanlarının bulunması öğretim elemanı hareketliliğine neden olabilmektedir (Yükseköğretim Kurulu, 2018). Bu bağlamda; yeni hemşire akademisyenlerin işe alınması kadar nitelikli hemşire akademisyenlerin kurumda kalmalarını sağlamak da önem arz etmektedir (Halcomb vd., 2007).

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının HLEPDF’nin Bağlam alt boyutuna ilişkin en çok katıldıklarını ifade ettikleri “6. *Hemşirelik lisans eğitim programının amaç ve hedefleri açık ve anlaşılır niteliktedir.*” maddesidir (■ Tablo 2). Hemşirelik fakültesinin lisans eğitim programının akredite olması (01.05.2016), bu doğrultuda çalışmalar yürütülmesi ve yürütülen bu çalışmaların web sayfası yoluyla paydaşlarına duyurulması (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>); hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının bu maddeye en çok katıldıklarını ifade etmelerinin nedenleri olarak düşünülmektedir. Akreditasyon süresince hemşirelik programları, güçlü yönlerini ve sınırlılıklarını tanımlayabilmekte, gerekli iyileştirmeler ve programın gelişmesi hakkında karar verebilmektedirler (Ardisson, Smallheer, Moore ve Christenbery, 2015). Bir eğitim programının amaç ve hedeflerinin öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından açık ve

anlaşılır olması; öğrencilerin programın amaçlarının bilincinde olmaları, kendilerinden beklenen hedefleri gerçekleştirebilmeleri, öğretim elemanlarının öğrencilerin farkındalığını artırarak onlarla ortak paydada buluşabilmeleri ve ortak dili konuşabilmeleri açısından önemlidir.

Öğrenciler CIPP modeline göre programın Girdi alt boyutunu kısmen yeterli bulurken, öğretim elemanları yeterli bulmuşlardır. Öğrencilerin Girdi alt boyutunda en az ve en çok katıldıklarını ifade ettikleri yanıtlar incelendiğinde ise programda laboratuvar derslerine ayrılan sürenin onlar için yeterli olmadığı ve beceri geliştirme laboratuvarlarının yetersiz kaldığı görülmektedir (■ Tablo 3). Ders öğrenme çıktılarına ulaşabilmek için beceri eğitiminin içeriğinin, eğitim programı içindeki yeri ve ağırlığının, gerekli ekipman, sarf malzemeler, oda büyüklüğü, laboratuvar ve simülasyon alanlarının yeterliliği gibi fiziksel kaynakların, öğrenci ve eğitici sayılarının değerlendirilmesi önemlidir (Elçin ve Odabaşı, 2016; Lewallen, 2015). Literatür incelendiğinde; kapsamlı olmayan eğitim programı, öğretim elemanı eksikliği, beceri laboratuvarlarında öğrenci sayısının fazla olması, laboratuvar sürelerinin yetersizliği, laboratuvar, malzeme vb. alt yapı olanaklarına yönelik sorunların yaşanması gibi nedenler nitelikli ve güvenli bakım veren hemşire yetiştirme için zorluğunu açıkça göstermektedir (Ashghali-Farahani, Ghaffari, Hoseini-Esfidarjani, Hadian, Qomi ve Dargahi, 2018; EÜHF Eğitim Programı Paydaş Görüşleri Çalıştayı Sonuç Raporu, 2016; Kocaman ve Arslan Yürümezoğlu, 2015). Çalışmanın yapıldığı fakültede de özellikle dördüncü sınıf öğrencilerinin sayı olarak fazla olması ($n=477$); öğrencilerin laboratuvar saatlerini ve beceri geliştirme laboratuvarlarını yetersiz bulmalarının birincil nedeni olarak düşünülmektedir. Sonuç olarak, hasta güvenliğinin ön planda tutulduğu ve malpraktis davalarının arttığı günümüzde, öğrencilerin mesleki becerileri hasta üzerinde öğrenmesi değil pekiştirmesi önemlidir. Bu nedenle, beceri laboratuvarlarında öğrencilerin psikomotor becerileri gerçekleştirebilecekleri ortamlar oluşturulması ve hemşirelik eğitimi veren kurumların bütçeleri ve alt yapıları doğrultusunda simülasyon laboratuvarlarının kurulması önerilmektedir.

Öğretim elemanları Girdi alt boyutunda en az “28. *Program, öğrenci motivasyonunu artırmaktadır.*” maddesine katılmaktadırlar (■ Tablo 3). Yapılan çalışmalarda motivasyon eksikliklerinin nedenleri olarak hemşirelik bölümünün farklı nedenlerle tercih etme ve uygulamada hata yapmaktan korkma, mezun olduğunda hemşirelik yapmayı düşünmeme, hemşireliğin kendi karakteriyle örtüşmediğini düşünme, öğrenme ortamlarının motivasyon düzeyini etkilemesi ve çalışma saatlerinin yorucu olması gösterilmektedir (Korkmaz ve İpekçi, 2015; Köksal ve Yurtaş, 2015). Öğrencilerin mesleği isteyerek seçmeleri ve değer vermeleri, içsel motivasyonu artırmaya yönelik öğretim or-

talarının düzenlenmesi gibi çalışmalar öğrencilerin mesleki memnuniyetlerinin ve motivasyonlarının yükselmesine katkı sağlamaktadır (Civci ve Şener, 2012). Bu sonuçlar doğrultusunda; öğretim elemanlarının öğrenciler için güvenli ve teknolojik öğrenme ortamları oluşturmalarının, öğrenen merkezli öğrenme yöntemleri kullanmalarının, öğrencilerle olumlu etkileşimde bulunmalarının ve sosyal yönden desteklemelerinin öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Öğretim elemanlarının Girdi alt boyutunda en çok katıldıkları madde, değerlendirmede kullanılan yöntem ve uygulamaların yönergelerle açıklanmasıyla ilgilidir. Değerlendirmeler, eğitimi destekleme ve yönlendirme açısından önemlidir. Bu doğrultuda; eğitim planlamasında rol oynayan öğretim elemanlarından öğrenme hedeflerini açık bir şekilde tanımlamaları ve hedeflere uygun değerlendirme yöntemleri seçmeleri beklenmektedir (Denat ve Tuğrul, 2012). Bu bağlamda; öğretim elemanlarının ölçme ve değerlendirme yöntemlerine ilişkin bilgisinin olması ve kurumlarında kullanılan uygulamaları izlemeleri; öğrencinin yeterliğinin nasıl ölçüldüğünü belirleyebilmeleri açısından önemlidir. Fakültede, Hemşirelikte Öğretim Anabilim Dalı tarafından yürütülen “EÜHF Ölçme ve Değerlendirme Laboratuvarı Alt Yapı Çalışması” projesi kapsamında; “EÜHF Ölçme-Değerlendirme Sistemi: Soru Bankası Girişi”, “Öğrenme Hedefleri ve Değerlendirme”, “Öğrenme Hedeflerine Yönelik Soru Yazma”, “Soru Hazırlama Teknikleri” ve “Eğitici Gelişim Programı Çoktan Seçmeli Soru Hazırlama Çalıştayı” etkinliklerinin yapılması, öğretim elemanlarının tüm maddeler içinde en yüksek puan ortalamasını (4.06±.72) bu maddeye vermelerinin en önemli nedeni olarak düşünülmektedir. Ayrıca, fakültede Ölçme ve Değerlendirme Komisyonu, Ders Yürütme Kurulları ve İntörn Kurulu bulunmaktadır. Öğretim elemanları, bu kurullar içinde ders/modül koordinatörü/ölçme ve değerlendirme sorumlusu/sekreteri, intörn koordinatörü/sekreteri olarak görev almaktadırlar. Değerlendirmelerin nasıl yapılacağına ders kılavuzlarında, uygulama dosyalarında ve fakültenin web sayfasında ayrıntılı olarak yönergelerle açıklanması (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>) da öğretim elemanlarının en çok bu maddeye katılmalarını açıklayan diğer nedenler olarak düşünülmektedir. Öğrencilerin de bu yönergeler hakkında bilgilerinin olmasının ise nasıl değerlendirileceklerini bilmelerine, öğretme-öğrenme süreçlerinde sorumluluk almalarına ve öz-yönetimli öğrenmeye sahip olmalarına katkı sağlama düşüncesi düşünülmektedir.

CIPP modelinin Süreç alt boyutuna ilişkin yanıtlar değerlendirildiğinde; öğrenciler programın Süreç boyutunun kısmen yeterli olduğunu, öğretim elemanları ise yeterli olduğunu düşünmektedirler. Öğretim elemanları, programın en az Süreç boyutunu yeterli bulmuşlardır. Süreç alt boyutu incelendiğinde;

öğrencilerin ve öğretim elemanlarının en az katıldıklarını belirttikleri “40. Öğrenci sayısı, programın etkin yürütülmesini desteklemektedir.” maddesidir (■ Tablo 4). Fakültenin hemşirelik alanında ülkenin önde gelen lisansüstü eğitim merkezlerinden biri olması ve lisansüstü programlarının, lisans ve lisansüstü öğrenci sayılarının fazla olması gibi nedenlerin öğretim üye ve elemanlarının iş yüklerini artırdığı düşünülmektedir. Okumuş (2018) teorik derslerin yürütülmesinde yaşanan güçlükler arasında ilk sırada %55.73 ile öğrenci kontenjanlarının fazlalığı ile buna bağlı derslerin işlenmesi ve ölçme değerlendirme ile ilgili güçlüklerin geldiğini ifade etmiştir. Kocaman ve Arslan Yürümezoğlu (2015) da çalışmalarında; lisansüstü program ve öğrenci sayılarında artışın, hızlı okullaşma ve lisans kontenjanlarının yüksekliğinin öğretim üyesine gereksinimi artırdığını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bu maddeye en az katılma nedenleri olarak da öğrenci sayısının ve gruplarının fazla olmasının; laboratuvar ortamında malzeme, maket ve laboratuvar alanı yetersizliğine neden olması ve klinik alanda yeterli gözlem ve uygulama fırsatı bulamamaları (EÜHF Eğitim Programı Paydaş Görüşleri Çalıştayı Sonuç Raporu, 2016) söylenebilir. Sınıflarda öğrenci sayılarının sınıf kapasitesine oranla fazla olması (Özkan, 2018), aktif öğrenme yöntemlerinin etkin kullanılmaması (Hatipoğlu vd., 2012), öğrencilerin derslerini kalabalık gruplarla işlemesi ve bu gruplarda sınıf yönetiminin zorlaşması gibi faktörler de eğitim programlarının etkin yürütülmesini olumsuz etkileyen nedenlerdir. Ayrıca, Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporunda (2018) da öğrenci sayısının fazla olmasında yaşanan diğer sorunlar; klinik ortamlarda hemşirelik öğrencileri ile birlikte birçok sağlık disiplininin klinik uygulamalara çıktığı, klinik öğretimde öğrencilere rehberlik etme, değerlendirme ve denetim yetersizlikleri yaşandığı ve öğrencilerin aktif hasta bakımına katılmasının kısıtlandığı şeklinde belirtilmiştir.

Öğrenciler Süreç alt boyutunda en çok “15. Programda gincel ve çoklu değerlendirmeler (akran, öz, performans, proje vb.) uygulanmaktadır.” maddesine katıldıklarını belirtmişlerdir (■ Tablo 4). Bu maddeye en çok katılma nedenleri olarak 2017–2018 eğitim-öğretim yılında ders değerlendirmelerinde; ara/modül sınavı, seminer sunumları, uygulama dosyası, sözlü ve yazılı sınavlar, öz ve akran değerlendirmeleri gibi birden fazla değerlendirme yöntem ve aracının kullanılması gösterilebilir (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>). Literatür incelendiğinde de hemşirelik eğitiminde öğrenci değerlendirmesinde, öğretim elemanlarının tek bir yönetime bağlı kalmaması ve birkaç yöntem ve aracın birlikte kullanılması önerilmektedir (Boztepe ve Terzioğlu, 2013; Karaöz, 2013). Ayrıca, becerilerin etkin bir şekilde değerlendirilmesi ve öğrenci merkezli değerlendirme yöntemlerinin kullanılması; öğrencilerin kendilerinden beklenen mesleki becerileri istendik düzeyde yapmalarına ve yetkin hemşireler olmalarına da yardımcı olacaktır (Boztepe ve Terzioğlu, 2013).

Öğretim elemanlarının Süreç alt boyutunda en çok katıldıklarını belirttikleri ifade “9. Program, seçmeli dersler ve sosyal faaliyetleri kapsamaktadır.” maddesidir (■ Tablo 4). Fakültenin Hemşirelik Haftası, Engelliler Haftası gibi çeşitli programları düzenleyen Kültür Sanat ve Sosyal Etkinlikler Komitesi’ne sahip olması, eğitim programında Türkçe ve İngilizce seçmeli derslerin yer alması ve öğretim elemanlarının bu komite ve derslerde görev almaları bu maddeye en çok katıldıklarını belirtme nedenleri olarak düşünülmektedir (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>). HUÇEP’te (2014) de hemşirelik eğitimi veren kurumların eğitim programlarının %20–30’luk bölümünü seçmeli ve diğer derslere ayırması gerektiği belirtilmiştir. Öğrencilerin farklı seçmeli derslerle ve sosyal faaliyetlerle desteklenmeleri bakış açılarının genişlemesi (EÜHF Eğitim Programı Paydaş Görüşleri Çalıştayı Sonuç Raporu, 2016) ve kişisel ve mesleki gelişimleri açısından önemlidir. Fakülte eğitim programında yer alan Kişisel Gelişim, Üniversite Yaşamına Geçiş gibi Türkçe seçmeli derslerin sosyal gelişimleri açısından, Trauma Nursing, Home Care Nursing gibi İngilizce mesleki seçmeli derslerin (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>) mesleki gelişim açısından öğrenciler üzerinde olumlu etki oluşturduğu düşünülmektedir. Ayrıca, Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayında (2018) da seçmeli derslerin uygulamayı destekleyici olması belirtilmiştir. Bu bağlamda; öğretim elemanlarının seçmeli derslerin, sosyal ve kültürel faaliyetlerin öğrenci gelişimi üzerindeki etkisinin farkında olmaları ve bu doğrultuda program geliştirme ve iyileştirme çalışmalarında sorumluluk almaları değerlidir.

CIPP modelinin Ürün alt boyutuna ilişkin olarak öğrenciler programın Ürün boyutunun kısmen yeterli olduğunu, öğretim elemanları ise yeterli olduğunu düşünmektedirler. Ürün boyutu, öğrencilerin en yüksek katılımı gösterdikleri boyuttur. Öğrencilerin Ürün alt boyutunda en az katıldıkları ifade, “48. Program, öğrencilerin amaçlanan hedeflere ulaşmasını sağlamaktadır.” maddesi olup (■ Tablo 5), öğrencilerin amaçlanan hedeflere kısmen ulaştığını düşündükleri söylenebilir. Literatür incelendiğinde; bazı derslerin konu içeriklerinin hemşirelikle ve bilgi paketleri ile örtüşmemesi (Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayı, 2018), eğitim içeriğinde zayıflıklar, uygulama alanlarının, okul bina koşullarının ve klinik öğretim yöntemlerinin yetersizlikleri, eğiticilerin sınırlı yetkinlikleri, klinik ortamın mesleki standartlara uygun olmaması (Atasoy ve Sütütemiz, 2014; Jasemi, Whitehead, Habibzadeh, Zabihi ve Rezaie, 2018) gibi faktörler amaçlanan hedeflere ulaşılmama nedenleri olarak gösterilebilir. Bu çalışmada da literatüre benzer şekilde öğrencilerin Bağlam boyutunda, programın öğrenme gereksinimlerini kısmen karşılayacak nitelikte olduğunu, öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısının

kısmen uygun olduğunu; Girdi boyutunda, laboratuvar uygulama sürelerinin yeterli olmadığını, programda teorik derslere ayrılan sürenin ve kullanılan öğrenme materyallerinin kısmen yeterli olduğunu; Süreç boyutunda, öğretim elemanlarıyla kısmen iletişim kurduklarını ve destek aldıklarını ve kısmen öğrendiklerini uygulamaya dönüştürme fırsatı bulduklarını belirtmeleri öğrenciler açısından programın amaçlanan hedeflere neden kısmen ulaşıldığını açıklayan nedenler olarak düşünülmektedir. Bu sorunların çözümlenmesi için eğitim programlarının gözden geçirilmesi ve gerekli düzenlemelerin yapılması, uygulama alanlarının sayısının ve niteliğinin düzenlenmesi ve fakülte-hastane işbirliği önemlidir. Böylece, hemşirelik eğitiminin kalitesi artacağı gibi donanımlı profesyoneller yetişmesine ve amaçlanan program hedeflerine ulaşılmasına olanak sağlanacaktır.

Öğrenciler, Ürün alt boyutunda en çok “14. Program, sağlık, güvenlik ve çevre sorunlarına yönelik duyarlılık kazandırmaktadır.” maddesine katılmışlardır. Öğrencilerin entegre eğitim sisteminde, sağlıktan hastalığa ve yaşam dönemlerine göre ders işlemleri, koruyucu sağlık eğitimi uygulamalarının olması, hemşirelik bakım süreci formlarında sağlık, güvenlik ve çevre değerlendirmesi yapmaları, fakültede “Çevre Sağlığı Hemşireliği”, “Patient Safety”, “Topluma Hizmet Uygulamaları” derslerinin ve “Atık Komitesi”nin olması (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>), gibi nedenlerin bu maddeye verilen cevaplar üzerinde etkisi olduğu düşünülmektedir. İnsan, sağlık, hemşirelik ve çevre kavramları, hemşireliğin temel kavramları olmakla birlikte mesleki kuramsal bilginin temelini oluşturmaktadır (Duff, 2011). Bu bağlamda; bu bilgilerin sistematik bütünlük içinde ele alınması mesleğin bilimsel temelde öğrenilmesi açısından önemlidir. Ayrıca, HUÇEP’te (2014) “Sağlık” ve “Çevre” konularına yer verilmiştir. Hemşirelerin bakım verdikleri sağlıklı/hasta birey, aile ve toplumun çevre sağlığı ile ilişkili olan ya da olabilecek sorunlarını incelemesi bütüncül bakım vermesini sağlayacaktır (Altuğ Özsoy ve Gürgeç Şimşek, 2018). Sonuç olarak, geleceğin profesyonelleri olarak öğrencilerin de bu konuda bilinçli olmaları ve duyarlılık göstermeleri önemlidir.

Öğretim elemanlarının Ürün alt boyutunda en az katıldıkları maddenin “16. Program, liderlik becerisi kazandırmaktadır.” ifadesi olduğu görülmektedir (■ Tablo 5). Sağlık hizmetleri veren kurumların hemşirelik mesleğini savunabilecek, sağlık bakım hizmetlerinde kalite ve verimliliği sağlayarak hemşirelik bakımını geliştirebilecek, değişimlere ve gereksinimlere cevap verebilecek ve liderlik aracılığıyla sağlık hizmetleri üzerinde olumlu bir etki oluşturabilecek hemşire liderlere ihtiyacı vardır (Duygulu ve Kubilay, 2008; Frankel, 2008). Toplumsal yaşantının farklı alanlarında rol alacak lider hemşirelerin yetişebilmesi için hemşirelik öğrencilerinin liderlik özellikleri kazanmaları ve bu özellikleri davranışlarına yansıtmaları önemlidir (Duygulu ve

Kubilay, 2008; Özdemir Özkan, Akın ve Durna, 2015). Fakültenin eğitim programında bu becerinin geliştirilmesine yönelik “Hemşirelikte Öğretim/Yönetim” intörnlük dersi bulunmaktadır (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>). Bu uygulamanın olması; liderlik becerilerini geliştirmeleri için bir fırsat olmakla birlikte dersin iki intörnlük programından oluşması, kliniklerde öğrenci sayılarının fazla olması ve Ürün boyutunda öğretim elemanların öğrencilerin eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme becerilerinin kısmen kazandıklarını belirtmeleri de liderlik becerilerinin diğer becerilere göre daha az gelişmiş olduğunu düşündürmektedir. Bu bağlamda; hemşirelik mesleği ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin oluşturulmasında söz sahibi olmak, hasta hakları savunuculuğu rolünü yerine getirmek, kazandığı mesleki bilgi, tutum ve becerileri alanda uygulayarak multidisipliner alan içinde var olmak ve hemşirelik mesleğinin gelişimine öncü olmak için öğrencilerin liderlik özelliklerinin geliştirilmesi önemlidir.

Öğretim elemanlarının Ürün alt boyutunda en çok katıldıkları madde, “31. Program, mesleki bilgi, tutum ve beceriye sahip bir hemşire yetiştirmektedir.” ifadesidir. Öğretim elemanlarının eğitim programından memnuniyet düzeyleri, fakültede intörnlük programının olması, öğretim elemanı sayısı ve niteliği, öğretim elemanlarının ikinci ve üçüncü sınıflarla birebir uygulamada bulunması, öğrenciler için projelerin ve yeni olanakların hayata geçirilmesi (mentorluk, *link teacher*, simülasyon laboratuvarının olması), öğrencilerin sosyal faaliyetlere, mesleki kongre ve sempozyumlara katılım göstermesi ve lisans eğitim programı akredite edilmiş bir kurumda çalışma (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>) öğretim elemanlarının bu maddeye en çok katıldıklarını belirtmelerinin nedenleri olarak düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda da öğrencilerin ve hemşirelerin intörnlük programını öğrencilerin mesleki yeterliliklerinin artması açısından yararlı bir uygulama olarak gördükleri (Sabancıoğulları, Doğan, Kelleci ve Avcı, 2012; Şentürk Erenel, Dal, Kutlutürkan ve Vural, 2008), yapılandırılmış mesleki beceri laboratuvarlarının öğrenme sürecinde öğrenciler ve öğretim elemanları tarafından olumlu karşılandığı (Mete ve Uysal, 2009), öğrencilerin rol model alabilecekleri rehber hemşireler ile birlikte çalışmalarının mesleki öğrenmeyi hızlandırdığı ve eğitim kalitesini artırdığı (Ay, 2007) bulunmuştur. Bu bağlamda; intörnlük programı olmasının, öğrencilerin öğretim elemanları ve rehber hemşireler ile etkileşimde olmalarının, fiziksel alt yapının, beceri laboratuvarlarının ve uygulama alanlarının nitelikli ve yeterli olmasının, eğitimde teknoloji desteğiyle birlikte farklı öğretim yöntem ve tekniklerin kullanılmasının öğrencilerin mesleki yeterlikleri kazanmalarını destekleyeceği düşünülmektedir.

Bu çalışma kapsamında; hemşirelik lisans eğitim programı çıktılarına ulaşma durumuna yönelik olarak öğrencilerin ço-

ğunluğunun olumsuz düşüncelere sahip oldukları bulunmuştur. Literatür incelendiğinde; uygulamada yetersiz bir öğrenme deneyimi yaşamaları, kliniklerde yetersiz sayıda klinik eğitmen olması (Saksomboon, McMillan ve Cholowski, 2002) ve rol model ve mentor eksikliği (Flood ve Commendador, 2016) program çıktılarına ulaşamama nedenleri olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerin program çıktılarına istedikleri düzeyde ulaşamadıklarını düşünmelerinin, hemşirelik lisans eğitim programı hakkındaki memnuniyet düzeylerini de olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde; öğrencilerin kendilerini yetersiz hissetmelerinin ve sorunlarla baş etme yetisi kazanamamalarının mutsuz eğitim deneyimine neden olduğu bulunmuştur (Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayı, 2018). Ayrıca, öğrencilerin eğitim-öğretimleriyle ilgili orta düzeyde memnun olduğu çalışmalar (Balıçı Yangın ve Kırcı, 2013; Ulusoy, Arslan, Öztürk ve Bekar, 2010) bulunurken, başka bir çalışmada da öğrencilerin %86’sının hemşirelik eğitiminden memnun olduğu (Norman, Buerhaus, Donelan, McCloskey ve Dittus, 2005) saptanmıştır. Egelioglu, Arslan ve Bakan (2011) çalışmalarında; hemşirelik eğitimi veren ve kalite çalışmalarını yürüten tüm eğitim kurumlarında öğrencilerin memnuniyet düzeylerinin her yıl düzenli olarak ölçülmesi ve hangi alanlarda iyileştirme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Bu bağlamda; öğrencilerin hemşirelik eğitiminde yaşadıkları sorunların ve yetersizliklerin memnuniyetleri üzerinde etkili olması nedeniyle program değerlendirme çalışmalarında görüşlerinin alınması ve bu doğrultuda iyileştirme çalışmalarının yapılması önem kazanmaktadır.

Öğretim elemanlarının, program çıktılarına ulaşılma durumu hakkındaki düşünceleri ve eğitim programından memnuniyet düzeyleri öğrencilerden daha yüksektir. Öğretim elemanlarının program çıktılarına ulaşmada yaşadıkları sorunlar literatürle benzerlik göstermektedir. Literatür incelendiğinde; hemşirelik okullarının öğrenci kontenjanındaki artışların, eğitim sisteminde sorunlara yol açtığı ve özellikle fiziksel koşullarla ilgili yaşanan sorunların hem öğrencileri hem de öğretim elemanlarını sınırladığı bulunmuştur (Ulusoy vd., 2010). Öğrenci kontenjanlarının fazla olmasına bağlı olarak mevcut uygulama alanlarına öğrenci yerleşiminde uygulama alanı ve özel kliniklerin yetersiz olması (Okumuş, 2018) ve öğrencilerin uygulama sürelerinin kısa olması nedeniyle uygulamanın verimli olmaması (Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayı, 2018) program çıktılarına ulaşmayı engelleyen diğer sorunlar olarak saptanmıştır. Nitelik yönünden zengin öğretim elemanlarıyla birlikte çalışma ortamına sahip olunması ve kurumun yeni bir bina yerleşkesine geçmesiyle birlikte öğrenciler elverişli ve verimli bir eğitim ortamı sunulmasının, öğretim elemanlarının hemşirelik lisans eğitim programı hakkındaki mem-

nuniyetlerini olumlu yönde etkilediği düşünülmektedir (<https://hemsirelik.ege.edu.tr>). Öğretim elemanlarının, hemşirelik lisans eğitim programı hakkındaki memnuniyetleri, görüş ve önerileri, program değerlendirme çalışmalarına rehberlik edecek ve program iyileştirme çalışmalarına ışık tutacaktır.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak; öğretim elemanları, eğitim programı hakkında öğrencilerden daha olumlu görüşlere sahip olup, eğitim programından daha memnundurlar. Bağlam, Girdi, Süreç ve Ürün açısından öğrenciler, hemşirelik lisans eğitim programının kısmen yeterli olduğunu, öğretim elemanları ise yeterli olduğunu düşünmektedirler. Öğrenci ve öğretim elemanlarına göre fakültedeki öğrenci sayısının fazla olmasının programın yürütülmesinde sorun oluşturduğu ve eğitim programında kullanılacak kaynakların, materyallerin, öğretim yöntem ve tekniklerin güncellenmesi gerektiği saptanmıştır. Bu çalışmada; değerlendirmenin yöneldiği önemli soruların yanıtlanmasına yol gösteren basit ve kullanışlı bir araç (Turan, 2017) olarak CIPP modeli kullanılmış ve böylece programın tüm öğelerinin değerlendirmesi için bir çerçeve oluşturulmuştur. Çalışmadan elde edilen sonuçlar, eğitim programının yürütülmesinde görev alan öğretim elemanları ile öğrenim gören öğrenci görüşlerine dayanmaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda; güncel, nitelikli ve program çıktılarına karşılayabilecek hemşirelik eğitim programları oluşturabilmek için mevcut lisans eğitim programlarının gözden geçirilmesi, program iyileştirme ve değerlendirme çalışmalarının tüm paydaşların katılımıyla sürekli ve sistematik yapılması, hemşirelik eğitiminde program değerlendirme çalışmalarının artırılması ve program değerlendirmede bireylere rehberlik sağlayan program değerlendirme modellerinin kullanılması önerilmektedir.

Teşekkür

Çalışmaya verdikleri destek için Doç. Dr. Ayşe Hilal Batı'ya, Dr. Öğr. Üyesi Nilay Özkütük'e ve Dr. Öğr. Üyesi Hale Sezer'e teşekkür ederiz.

Yazar Katkıları / Author Contributions: GÇ: Fikir, tasarım, denetleme, veri toplanması ve/veya işlenmesi, analiz ve yorum, kaynak taraması, yazının yazılması, eleştirel inceleme; FO: Fikir, tasarım, analiz ve yorum, yazının yazılması, eleştirel inceleme. / GÇ: *Project idea, conceiving and designing research, monitoring, data collection and/or interpreting data, data analysis, interpreting the results, literature search, writing the manuscript, critical reading and final check of the manuscript*; FO: *Project idea, conceiving and designing research, data analysis, interpretation of the results, writing the manuscript, critical reading and final check of the manuscript*.

Fon Desteği / Funding: Bu çalışma herhangi bir resmi, ticari ya da kar amacı gütmeyen organizasyondan fon desteği almamıştır. / *This work did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.*

Etik Standartlara Uygunluk / Compliance with Ethical Standards:

Yazarlar bu makalede araştırma ve yayım etiğine bağlı kaldığını, Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'na ve fikir ve sanat eserleri için geçerli telif hakları düzenlemelerine uyulduğunu ve herhangi bir çıkar çatışması bulunmadığını belirtmiştir. / *The authors stated that the standards regarding research and publication ethics, the Personal Data Protection Law and the copyright regulations applicable to intellectual and artistic works are complied with and there is no conflict of interest.*

Kaynaklar

- Akdoğan, E., & Uşun, S. (2017). Sınıf öğretmenliği lisans programının öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda bağlam, girdi, süreç ve ürün (CIPP) modeli ile değerlendirilmesi. *İlköğretim Online*, 16(2), 826–847.
- Akpur, U., Alçı, B., & Karataş, H. (2016). Evaluation of the curriculum of English preparatory classes at Yildiz Technical University using CIPP model. *Educational Research and Reviews*, 11(7), 466–473.
- Altıncı, G., Işık, A., & Yamaç, A. (2011). Yeni bir “program değerlendirme modeli”ne göre bir yabancı dil programının değerlendirilmesi. *Kara Harp Okulu Bilim Dergisi*, 21(1), 1–32.
- Altuğ Özsoy, S., & Gürgeç Şimşek, H. (2018). Hemşirelik uygulamalarına yön veren uluslararası hemşirelik kuruluşlarının çevre sağlığı yaklaşımları. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 21(1), 51–59.
- Ardisson, M., Smallheer, B., Moore, G., & Christenbery, T. (2015). Meta-evaluation: Experiences in an accelerated graduate nurse education program. *Journal of Professional Nursing*, 31(6), 508–515.
- Arslan Yürümezoğlu, H. (2018, Ocak 12). *Türkiye’de hemşire eğitimcilerinin/akademisyenlerin sorunları*. Erişim adresi http://yok.gov.tr/documents/10279/38771823/Hemsirelik_Lisans_Egitimi_Calistayi_Sonuc_Raporu.pdf (20 Temmuz 2018).
- Ashghali-Farahani, M., Ghaffari, F., Hoseini-Esfidarjani, S. S., Hadian, Z., Qomi, R., & Dargahi, H. (2018). Neonatal intensive care nursing curriculum challenges based on context, input, process, and product evaluation model: A qualitative study. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research*, 23(2), 111–118.
- Atasoy, I., & Sütütemiz, N. (2014). Bir grup hemşirelik son sınıf öğrencisinin hemşirelik eğitimi ile ilgili görüşleri. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 22(2), 94–104.
- Ay, F. (2007). Hemşirelik eğitiminde yeterliliğin sağlanması için yeni bir yaklaşım: Rehber hemşire (koçluk) sistemi. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 2(5), 52–65.
- Balcı Yangın, H., & Kırca, N. (2013). Antalya Sağlık Yüksekokulu hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet düzeyleri ve etkileyen faktörler. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 78–94.
- Batı, A. H. (2017). Program değerlendirmenin genel ilkeleri. *Türkiye Klinikleri Tıp Eğitimi - Özel Konular*, 2(1), 9–13.
- Batı, A. H., & Bümen, N. (2007). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı doktora programı temel epidemiyoloji dersinin değerlendirilmesi. *Tıp Eğitimi Dönüsü*, 25, 35–53.
- Boztepe, H., & Terzioğlu, F. (2013). Hemşirelik eğitiminde beceri değerlendirme. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 16(1), 57–64.
- Civci, H., & Şener, E. (2012). Hemşire adaylarının mesleki güdülenme düzeyleri ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 5(4), 142–149.
- Clark, T., Goodwin, M., Mariani, M., Marshall, M. J., & Moore, S. (1983). Curriculum evaluation: An application of Stufflebeam’s model in a baccalaureate school of nursing. *Journal of Nursing Education*, 22(2), 54–58.

- Demiralp, M., Ünver, V., Güvenç, G., Şengün, G., Üstünsöz, A., Akyüz, A... Hatipoğlu, S. (2014). Hemşirelikte Lisans Programını Değerlendirme Ölçeği (HLPDÖ): Geliştirilmesi, geçerliği, güvenilirliği. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(2), 22–29.
- Demirel, Ö. (2015). *Eğitimde program geliştirme kuramdan uygulamaya* (24. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Denat, Y., & Tuğrul, E. (2012). Klinik beceri performanslarını değerlendirmede bir yöntem: Objektif yapılandırılmış klinik sınavlar. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 9(3), 53–59.
- Dinçer, B., & Saracaloğlu, A. S. (2017). 7. sınıf İngilizce öğretim programının Stufflebeam'in Bağlam-Girdi-Süreç-Ürün (CIPP) Modeline göre değerlendirilmesi. *Qualitative Studies (NWSAQs)*, 12(2), 1–24.
- Duff, E. (2011). Relating the nursing paradigm to practice: A teaching strategy. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 8(1), Article 11.
- Duygulu, S., & Kubilay, G. (2008). Yönetici hemşirelerin ve birlikte çalıştıkları hemşirelerin liderliğe ilişkin değerlendirmeleri ve yönetici hemşirelerin sahip oldukları liderlik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(1), 1–15.
- Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Eğitim Programı Paydaş Görüşleri Çalıştayı Sonuç Raporu (2016, Nisan 7). Erişim adresi <http://www.hemşirelik.ege.edu.tr/d-1673/paydas.html> (24 Temmuz 2018).
- Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi İç ve Dış Paydaş Görüşleri (2016, Nisan 7). Erişim adresi <http://www.hemşirelik.ege.edu.tr/d-1673/paydas.html> (24 Temmuz 2018).
- Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Ölçme ve Değerlendirme Laboratuvarı Alt Yapı Çalışması. Proje no: 14-HYO-001. Erişim adresi http://bap.ege.edu.tr/files/bap/bap_list.php?basyil=2014&fakid=9-0-0 (24 Temmuz 2018).
- Egelioğlu, N., Arslan, S., & Bakan, G. (2011). Hemşirelik öğrencilerinin memnuniyet durumlarının akademik başarıları üzerine etkisi. *Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi*, 13(1), 14–24.
- Elçin, M., & Odabaşı, O. (2016). Beceri eğitimi. İ. Sayek (Ed.), *Tıp eğitimci el kitabı* (s. 79–193). Ankara: Güneş Tıp Kitabevi.
- Escallier, L. A., & Fullerton, J. T. (2012). An innovation in design of a school of nursing evaluation protocol. *Nurse Educator*, 37(5), 187–191.
- Flood, J. L., & Commendador, K. A. (2016). Undergraduate nursing students and cross-cultural care: A program evaluation. *Nurse Education Today*, 36, 190–194.
- Frankel, A. (2008). What leadership styles should senior nurses develop? *Nursing Times*, 104(35), 23–24.
- Gard, C. L., Flannigan, P. N., & Cluskey, M. (2004). Program evaluation: An ongoing systematic process. *Nursing Education Perspectives*, 25(4), 176–179.
- Goldie, J. (2006). AMEE Education Guide no. 29: Evaluating educational programmes. *Medical Teacher*, 28(3), 210–224.
- Gülpınar, M. A. (2008). Program değerlendirme yaklaşım ve yöntemleri. T. Dağlı (Ed.), *TTB – UDEK Ulusal Yeterlik Kurulu III. Çalıştayı. Tıpta uzmanlık eğitiminde program geliştirme ve ölçme-değerlendirme çalıştay kitabı* içinde (s. 92–102). İstanbul: Türk Tabipleri Birliği.
- Halcomb, K. A., Gregg, A. L., & Roberts, B. (2007). Implementing supportive strategies to retain nurse educators. *Teaching and Learning in Nursing*, 2(4), 133–137.
- Hatipoğlu, S., Şengün, G., Üstünsöz, A., & Akbayrak, N. (Ed.) (2012). *Program değerlendirme: GATA Hemşirelik Yüksekokulu deneyimi. Yayın No: 2012-16*. Ankara: GATA Basımevi.
- Hemşirelik Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (HEPDAK) (2018, Ocak 17). *Özdeğerlendirme raporu hazırlama kılavuzu*. Erişim adresi http://www.hepdak.org.tr/images/belgeler/b4_v4.pdf (4 Temmuz 2018).
- Hemşirelik Eğitimi ve Eğitim Programının Değerlendirilmesi Çalıştayı (2018, Mayıs 9). Erişim adresi http://www.ktu.edu.tr/dosyalar/sbfhemşirelik_ad4bb.pdf (9 Nisan 2019).
- Hemşirelik Lisans Eğitimi Çalıştayı Sonuç Raporu (2018, Ocak 12). *Yükseköğretim Kurulu ve üniversiteler arasında çözümlenebilecek sorunlar*. Erişim adresi http://yok.gov.tr/documents/10279/38771823/Hemşirelik_Lisans_Egitimi_Calistayi_Sonuc_Raporu.pdf (24 Temmuz 2018).
- Hemşirelik Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (HUÇEP) (2014). Erişim adresi <http://www.hemed.org.tr/images/stories/hucep-2014-pdf.pdf> (22 Haziran 2018).
- Jasemi, M., Whitehead, B., Habibzadeh, H., Zabihi, R. E., & Rezaie, S. A. (2018). Challenges in the clinical education of the nursing profession in Iran: A qualitative study. *Nurse Education Today*, 67, 21–26.
- Karaöz, S. (2013). Hemşirelik eğitiminde klinik değerlendirmeye genel bakış: Güçlükler ve öneriler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 6(3), 149–158.
- Karataş, H., & Fer, S. (2009). Evaluation of English curriculum at Yıldız Technical University using CIPP model. *Education and Science*, 34(153), 47–60.
- Kavgaoğlu, D., & Alcı, B. (2016). Application of Context Input Process and Product model in curriculum evaluation: Case study of a call centre. *Educational Research and Reviews*, 11(17), 1659–1669.
- Kocabatmaz, H. (2011). *Teknoloji ve tasarım öğretim programının değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Kocaman, G., & Arslan Yürümezoğlu, H. (2015). Türkiye'de hemşirelik eğitiminin durum analizi: Sayılarla hemşirelik eğitimi (1996–2015). *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 5(3), 255–262.
- Korkmaz, A. Ç., & İpekçi, N. N. (2015). Hemşirelik eğitiminde güdülenme: Öğrencilerin içsel ve dışsal güdülenme kaynakları. *Sağlık ve Hemşirelik Yönetimi Dergisi*, 2(3), 121–131.
- Köksal, L. G., & Yurttas, A. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin mesleki güdülenme düzeyleri. *Balikesir Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(1), 10–15.
- Kurt, A., & Erdoğan, M. (2015). Program değerlendirme araştırmalarının içerik analizi ve eğilimleri; 2004–2013 yılları arası. *Eğitim ve Bilim*, 40(178), 199–224.
- Lee, M. B. (2005). Curriculum evaluation. In L. R. Uys, & N. S. Gwele (Eds.), *Curriculum development in nursing process and innovation* (pp. 98–111). London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Lewallen, L. P. (2015). Practical strategies for nursing education program evaluation. *Journal of Professional Nursing*, 31(2), 133–140.
- Lippe, M., & Carter, P. (2018). Using the CIPP model to assess nursing education program quality and merit. *Teaching and Learning in Nursing* 2018, 13(1), 9–13.
- Mete, S., & Uysal, N. (2009). Hemşirelik mesleki beceri eğitiminde bir model uygulaması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 2(3), 115–123.

- Norman, L., Buerhaus, P. I., Donelan, K., McCloskey, B., & Dittus, R. (2005). Nursing students assess nursing education. *Journal of Professional Nursing*, 21(3), 150–158.
- Okumuş, H. (2018, Ocak 12). *Hemşirelik lisans eğitiminde güncel durum ve uluslararası iyi örnekler*. Erişim adresi http://yok.gov.tr/documents/10279/38771823/Hemşirelik_Lisans_Egitimi_Calistayi_Sonuc_Raporu.pdf (20 Temmuz 2018).
- Öncü, S. (2014). *Klinik beceri eğitiminin değerlendirilmesinde CIPP modeli örneği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Öztaş Serçek, G., & Oral, B. (2016). Önlisans turizm eğitim programının CIPP modeline göre değerlendirilmesi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 2(1), 1–25.
- Özaydın, B., Günbatar, M. S., Önal, N., & Çakır, H. (2012). Öğretmen yetiştirme programlarının sistemik ve sistematik değerlendirilmesi. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 2(1), 54–71.
- Özdemir Özkan, N., Akın, S., & Durna, Z. (2015). Hemşirelik öğrencilerinin liderlik yönelimleri ve motivasyon düzeyleri. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 12(1), 51–61.
- Özkan, B. (2018, Ocak 12). *Öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşadıkları sorunlar*. Erişim adresi http://yok.gov.tr/documents/10279/38771823/Hemşirelik_Lisans_Egitimi_Calistayi_Sonuc_Raporu.pdf (20 Temmuz 2018).
- Sabancıoğulları, S., Doğan, S., Kelleci, M., & Avcı, D. (2012). Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin internlik programına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 5(1), 16–22.
- Saksomboon, K., McMillan, M., & Cholowski, K. (2002). An evaluation of the baccalaureate-nursing program within the (MOPH), Thailand. *Nurse Education Today*, 22(8), 641–647.
- Schug, V. (2012). Curriculum evaluation using National League for Nursing Accrediting Commission Standards and Criteria. *Nursing Education Perspectives*, 33(5), 302–305.
- Sezer, H. (2014). *Hemşirelik eğitiminde simülasyon yönteminin etkinliğinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Singh, M. D. (2004). Evaluation framework for nursing education programs: Application of the CIPP Model. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 1(1), Article 13.
- Stufflebeam, D. (2007, March 17). *CIPP evaluation model checklist*. Erişim adresi https://wmich.edu/sites/default/files/attachments/u350/2014/cippchecklist_mar07.pdf (25 Haziran 2018).
- Stufflebeam, D. L. (2000). The CIPP model for evaluation. In D. L. Stufflebeam, G. F. Madaus, & T. Kellaghan (Eds.), *Evaluations models view points on educational and human services evaluation* (2nd ed.) (pp. 279–317). Boston, MA: Kluwer Academic Publishers.
- Suhayda, R., & Miller, J. M. (2006). Optimizing evaluation of nursing education programs. *Nurse Educator*, 31(5), 200–206.
- Şahin, H. (2008). Program geliştirme sürecinin basamakları. T. Dağlı (Ed.), *TTB – UDEK Ulusal Yeterlik Kurulu III. Çalıştayı. Tıpta uzmanlık eğitiminde program geliştirme ve ölçme-değerlendirme çalıştay kitabı* içinde (s. 48–65). İstanbul: Türk Tabipleri Birliği.
- Şeker, H. (2016). Program değerlendirme. H. Şeker (Ed.), *Eğitimde program geliştirme kavramlar ve yaklaşımlar* (3. baskı) içinde (s. 183–218). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Şentürk Erenel, A., Dal, Ü., Kutlutürkan, S., & Vural, G. (2008). Hemşirelik dördüncü sınıf öğrencilerinin ve hemşirelerin intörlük uygulamasına ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi*, 15(2), 16–25.
- Turan, S. (2017). Program değerlendirmede Bağlam, Girdi, Süreç, Ürün (Context, Input, Process, Product-CIPP) modeli. *Türkiye Klinikleri Tıp Eğitimi*, 2(1), 21–26.
- Turan, S., & Akalın, A. A. (2016). Program değerlendirme modelleri. İ. Sayek (Ed.), *Tıp eğiticisi el kitabı* içinde (s. 241–252). Ankara: Güneş Tıp Kitabevi.
- Ulusoy, H., Arslan, Ç., Öztürk, N., & Bekar, M. (2010). Hemşirelik öğrencilerinin eğitimleriyle ilgili memnuniyet düzeylerinin saptanması. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*, 3(2), 15–24.
- Uys, L. R. (2005). An overview of the process of curriculum development. In L. R. Uys, & N. S. Gwele (Eds.), *Curriculum development in nursing process and innovation* (pp. 20–29). London: Routledge Taylor & Francis Group.
- Watson, J. E., & Herbener, D. (1990). Programme evaluation in nursing education: The state of the art. *Journal of Advanced Nursing*, 15, 316–323.
- Yükseköğretim Kurulu (2018). *Öğretim üyesi yetiştirme programına ilişkin usul ve esaslar*. Erişim adresi <https://oyp.yok.gov.tr/usul-ve-esaslar> (16 Nisan 2019).

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) Lisansı standartlarında; kaynak olarak gösterilmesi koşuluyla, ticari kullanım amacı ve içerik değişikliği dışında kalan tüm kullanım (gevrimiçi bağlantı verme, kopyalama, baskı alma, herhangi bir fiziksel ortamda çoğaltma ve dağıtma vb.) haklarıyla açık erişim olarak yayımlanmaktadır. / This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-NoDerivs 4.0 Unported (CC BY-NC-ND 4.0) License, which permits non-commercial reuse, distribution and reproduction in any medium, without any changing, provided the original work is properly cited.

Yayıncı Notu: Yayıncı kuruluş olarak Deomed bu makalede ortaya konan görüşlere katılmak zorunda değildir; olası ticari ürün, marka ya da kuruluşlarla ilgili ifadelerin içerikte bulunması yayıncının onayladığı ve güvence verdiği anlamına gelmez. Yayıncının bilimsel ve yasal sorumlulukları yazar(lar)ına aittir. Deomed, yayınlanan haritalar ve yazarların kurumsal bağlantıları ile ilgili yargı yetkisine ilişkin iddialar konusunda tarafsızdır. / **Publisher's Note:** The content of this publication does not necessarily reflect the views or policies of the publisher, nor does any mention of trade names, commercial products, or organizations imply endorsement by Deomed. Scientific and legal responsibilities of published manuscript belong to their author(s). Deomed remains neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.